

Motion till riksdagen

1988/89:U505

av Olof Johansson m.fl. (c)

Mänskliga fri- och rättigheter m.m.

Mot.
1988/89
U505–508

Sammanfattning

Centerpartiet pekar i motionen på åtgärder som särskilt bör uppmärksammas, när Sverige 1989 blir medlem av FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna. Det gäller bl.a. arbetet för dödsstraffets avskaffande och förhindrande av tortyr.

Rumäniens program för bysystematisering av jordbruket kommer att innebära att mer än hälften av Rumäniens byar rivs och människor tvångsflyttas. Detta strider på flera punkter mot FN:s deklaration om mänskliga fri- och rättigheter och centerpartiet föreslår att Sverige aktualiserar detta i kommissionen.

ESK-överenskommelserna ökar möjligheterna att kontrollera hur ländernas åtaganden efterlevs. Sovjetunionen måste betala krigsskadestånd till Afghanistan. Rätten att emigrera måste garanteras de som önskar utvandra från öststaterna.

Folkrättens betydelse understryks. Centerpartiet anser att palestinierna, eritreanerna och människorna i Västsahara måste ges rätt till självbestämmande om de så önskar. Kurderna måste garanteras självbestämmande över sina kulturella, sociala och politiska frågor.

För att stärka en demokratisk utveckling bör de nordiska länderna ta initiativ till ett FN-universitet för demokrati och mänskliga rättigheter.

Plastkolor används som kravallvapen i såväl Nordirland som på Västbanken och Gaza. Dessa kan vara dödande eller förorsaka allvarliga skador. Centerpartiet föreslår förbud mot sådana vapen.

Barnens situation uppmärksammas särskilt i motionen. Centerpartiet föreslår bl.a. biståndsinsatser för att förhindra barnarbete. Ett nordiskt institut för barns rättigheter, utveckling och miljö bör inrättas. Institutet skulle kunna fungera som kunskapsbank och pådrivare för barnens rättigheter.

Inledning

För fyrtio år sedan fastslog FN:s medlemsstater för första gången i historien att varje människa har grundläggande och okränkbara rättigheter. Staterna förband sig att inte bara respektera de mänskliga rättigheterna i sina egna länder utan också att värna dem och främja dem i alla länder. Ordföranden i FN:s generalförsamling förutspådde att "miljoner män, kvinnor och barn

kommer att söka hjälp, ledning och inspiration i detta dokument”.

I dag gör regeringarna offentliga utfästelser om att följa den allmänna förklaringen. I praktiken förnekar många regeringar sina medborgares grundläggande rättigheter och behandlar krav på mänskliga rättigheter som samhällsomstörtande. Regeringarna försöker förtiga brotten, men mänskliga rättighetsorganisationen Amnesty International visar bl.a. i sin årsrapport upp verkligheten:

- i mer än hälften av världens länder spärras människor in efter summariska rättegångar
- i vart tredje land torteras och misshandlas män, kvinnor och barn
- i många länder står regeringarna bakom kidnappningar och mord på sina egna medborgare
- i ca 120 länder är dödsstraff tillåtet, i mer än 30 tillämpas det varje år.

Den ändlösa flyktingströmmen är ännu ett bevis på att världens regeringar måste tvingas att leva upp till sina åtaganden. När medvetenheten om massiva kränkningar inte leder till att de hejdas, blir priset att allt fler människor söker skydd där de har en chans att överleva. Alla världens stater är skyldiga, inte bara att hjälpa dem som flyr undan förföljelse, utan också att arbeta för ett slut på dessa brott som drivit så många människor i landsflykt.

Centern har i annat sammanhang förelagt riksdagen förslag för att förbättra flyktingars och andra invandrares situation i Sverige.

Det positiva är att det växer fram ett ökande internationellt opinionstryck och internationella organ fäster allt större vikt vid att fångars rättigheter skyddas. Rörelsen för mänskliga rättigheter växer allt snabbare och får ett allt större folkligt stöd – över tusen oberoende grupper och organisationer är nu verksamma. Detta har ökat trycket på regeringar och tvingat dem att vidta allt fler åtgärder.

När Sverige under 1989 blir medlem av FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna, måste vi ytterligare öka insatserna för att värna mänskliga fri- och rättigheter. Centerpartiet föreslår här åtgärder som särskilt bör uppmärksammas.

Frihet och oberoende

Folkrätten är en betydelsefull sida av de mänskliga fri- och rättigheterna. Sverige måste konsekvent hävda folkrättens stadganden vad gäller rätten till nationellt självbestämmande. På denna rättsprincip bygger också vårt eget lands oberoende, och därför måste vi liksom andra länder, som är i liknande situation som vi, känna ett särskilt ansvar för att hävda folkens rätt att själva bestämma över sitt land. Folkrättsarbetet bör stärkas inom utrikesdepartementet och tillföras ökade resurser. Vi föreslår att en omprioritering görs inom anslaget för utrikesförvaltningen.

Sydafrika

Sydafrika är unikt bland världens förtryckarregimer som det enda land som har hela sin konstitution uppbyggd på ett rastänkande. Det är i grundlagen

förbjudet och straffbelagt att behandla en person med annan hudfärg som sin jämlike. På det sättet har fem miljoner européer blivit herrefolk över 25 miljoner färgade.

Ett sådant system kan bara upprätthållas med våld. Regimen slår obarmhärtigt mot varje avgörande förändring. Den våldsspiral som växer ut från apartheidsystemet drabbar också Sydafrikas frontstater. Det enda glädjeämnet under det gångna året är naturligtvis överenskommelsen om ett fritt Namibia och det Sydafrikanska tillbakadragandet från Angola.

Sverige tillhör de länder som vidtagit de mest långtgående sanktionerna mot apartheidregimens Sydafrika. Förbudet mot import av jordbruksprodukter och den totala handelsbojkotten är viktiga milstolpar. Sverige har medvetet gått före på sanktionsområdet i hopp om att fler länder ska följa efter.

Det är av största vikt att de beslutade sanktionerna blir effektiva. Varje exempel på att lagstiftningen kringgås minskar trovärdigheten i sanktionspolitiken. Isolera Sydafrikakommittén, ISAK, har påvisat hur svenska företag försöker kringgå lagstiftningen, via tredje land. Rapporter har kommit om hur t.ex. fruktleveranser märks om i andra länder för att därefter exporteras till Sverige. I regeringens redogörelse för svenska företags verksamhet i Sydafrika och Namibia framgår att de svenska företagen i Sydafrika har ökat sin omsättning liksom antalet anställda. Regeringen hänvisar i skrivelsen till Utredningen om tjänstehandel med Sydafrika m.m. och anför att kommittén ska arbeta skyndsamt. Lagstiftningen ska kunna träda i kraft 1991. I förra årets skrivelse angavs tiden till 1988 års utgång. Vi anser att utredningen måste påskyndas så att åtgärder snarast kan vidtas.

I avvaktan på åtgärder med anledning av utredningen är det viktigt att regeringen noga följer upp alla misstankar om kringgående av sanktioner. Bl.a. bör Sverige i kontakt med andra berörda länder se till att frågan om ommärkning av sydafrikanska fruktpartier utreds och åtgärdas.

Sverige måste givetvis med all kraft verka för att få internationell uppslutning för mer omfattande sanktioner mot Sydafrika. Detta bör ske inom FN:s ram, men också direkt i kontakter med andra länder. I detta syfte bör Sverige fortsätta och utvidga stödet till svenska och internationella organisationer som sysslar med opinionsbildning som ligger i linje med Sveriges Södra Afrika-politik.

Rumänien

Rumänien har påbörjat ett program för s.k. bysystematisering av jordbruket. Det innebär om det genomförs att 7 000 av Rumäniens totalt 13 000 byar kommer att rivas. Detta kommer att drabba landsbygdsbefolkningen hårt och då inte minst de ungerska och tyska minoriteterna. Under flera år har pågått ett förtryck av dessa. I Rumänien bor ca 2 milj. ungrare och 250 000 tyskar i framförallt Transsylvanien, men det finns även serber, kroater, slovenar och turkar. Ceausescuregimens politik berör alla rumäner, oavsett etnisk tillhörighet.

Hem jämnas med marken, människor tvingas flytta från sin hembygd och flytta till s.k. jordbrukscentra. Det är en omvälvning som kommer att helt

förändra människors kulturella, ekonomiska och sociala livsmönster.

Rumäniens intresse för deltagande i Europarådet bör avvisas så länge dessa övergrepp förekommer.

Den rumänska regeringens tvångsförflyttning strider på flera punkter mot FN:s deklaration:

Envar har rätt att äga egendom såväl ensam som i förening med andra. Ingen må godtyckligt berövas sin egendom. (Artikel 17)

Ingen må utsättas för godtyckliga ingripanden ifråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens, ej heller för angrepp på heder och anseende. Envar har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden eller angrepp. (Artikel 12)

Envar har rätt till att inom varje stats gränser fritt förflytta sig och välja sin vistelseort. (Artikel 13)

Sverige måste fördöma de övergrepp som sker eller planeras mot landsbygdsbefolkningen i Rumänien och ta upp denna kritik i kontakter med rumänska företrädare och i internationella fora. Sverige måste också utnyttja möjligheterna att ta upp detta i FN:s kommission för mänskliga rättigheter.

Kurderna

Den kurdiska befolkningen för en envis och delvis bortglömd kamp för ett fritt Kurdistan. I dag är Kurdistan uppdelat av främst Iran, Irak och Turkiet. Kurderna är i dag åter utsatta för försök till folkmord. Ca 55 000 människor har flytt från Irak till Turkiet och därav finns 38 000 kvar.

Iraks användning av kemiska vapen mot kurderna är avskyvärd. Händelserna i Irak illustrerar på ett påtagligt sätt den tragiska situation som kurderna befinner sig i. Kurderna måste i likhet med andra folk få rätt till självbestämmande över sina interna kulturella och sociala frågor inom folkrättens ramar.

Afghanistan

Trots att Sovjetunionens tillbakadragande av trupper från Afghanistan inte är slutfört, börjar flyktningarna återvända. Sovjetunionen måste fortsätta sitt trupptillbakadragande. De kommer från flyktningläger i Pakistan och Iran. De kommer tillbaka till ett sönderbombat och minerat land. Bostäder och terrassodlingar är i stor utsträckning förstörda. Utbildningsmöjligheter på landsbygden saknas i huvudsak efter kriget. Den 10-åriga sovjetiska ockupationen och därav följande strider har orsakat lidande, enorma skador och är ett kränkande av folkrätten. Sovjetunionen måste avkrävas att betala krigsskadestånd. Den betalning i varor och tjänster på några hundra miljoner dollar som Sovjetunionen påtagit sig att ge till staden Kabul kan ej fria ryssarna från att avkrävas krigsskadestånd, som behövs för att afghanerna ska få resurser att återuppbygga hela landet. Sovjetunionen måste också lämna kartor som beskriver var minorna har utplacerats. Afghanerna behöver också få hjälp med minteknisk utrustning.

Behandlingen av oliktänkande i Sovjetunionen och i övriga öststater är ett klart avsteg från såväl FN-deklarationen som de dokument som undertecknades vid ESK-konferensen i Helsingfors. Det kända antalet samvetsfångar var under 1987 530 personer, men siffran torde vara större. En av de hårdast drabbade grupperna är judarna och då inte sällan beroende på deras önskan att få utvandra till Israel.

Antisemitismen har funnits i många länder under långa perioder. I Sovjet gäller det inte minst tsar-tiden och Stalinperioden. Man har bl.a. förnekat den judiska befolkningen rätten till sin kultur och religion, men det förhållandet gäller även andra folkslag och regioner.

Den nya ledningen i Sovjetunionen har öppnat för reformering på flera samhällsområden. Det är en positiv utveckling på gång som vi har stora förväntningar på. Vi bör söka medverka till att den positiva utvecklingen får fortsätta. Sverige kan ge sitt stöd genom ökat utbyte inom t.ex. kultur, handel och miljösamarbete. Man talar nu om att frige alla politiska fångar. Det är en välkommen utveckling att Sovjetstaten nu börjar sträva mot en efterlevnad av de utfästelser man gjort i FN och ESK. Men alltjämt är det många frågor som måste lösas, om judarna ska få sina mänskliga fri- och rättigheter tillgodosedda. Man måste få rätten att emigrera i enlighet med internationella regler. Sverige måste med kraft engagera sig för att de mänskliga fri- och rättigheterna respekteras i i Sovjetunionen och i öststaterna. I flera andra östeuropeiska stater finns ett större motstånd mot förbättringar än i Sovjetunionen. Vi kommer i en särskild motion att ta upp kontakter med de baltiska staterna.

Palestinierna

Under 1988 bröt den israeliska Palestinapolitiken samman. Intifadan, det palestinska upproret, har lett till att över 300 obeväpnade palestinier har dödats och mångdubbelt fler misshandlats. Palestinierna går ut på gatan i våldsamma demonstrationer, trots att de vet att det leder till raserade hus, misshandel och i många fall döden.

Israelernas undertryckande av palestinierna är ett brott mot de mänskliga fri- och rättigheterna och mot freden. Palestinierna måste få utveckla sin handel och självförsörjning. Centerpartiet har lagt fram förslag om detta i biståndsmotionen. Sverige har på ett förtjänstfullt sätt försökt medverka till att en fredsprocess kommer igång. En uppgörelse måste medföra att det palestinska folket ges självbestämmande med rätt att upprätta en egen stat. Israel måste å sin sida få rätt att leva inom säkra och erkända gränser.

Eritrea

Kriget i Eritrea har pågått i 27 år. Det är ett av de längsta i Afrikas historia. Vid de senaste torkkatastroferna har befolkningen drabbats dubbelt, av krig och svält. Den etiopiska regeringen har också förhindrat internationell humanitär hjälp till Eritrea.

Efter det militära maktövertagandet i Etiopien fanns vissa tendenser som tydde på att någon form av fredsöverenskommelse skulle bli möjlig. Förhoppningarna grusades, då militärregimen valde samma Eritreapolitik som den gamle kejsaren. Den blodiga terrorn mot civilbefolkningen fortsätter i oförminskad skala.

Det var genom FN-insatser som den ursprungliga unionen mellan Etiopien och Eritrea bildades. FN måste därför ha ett särskilt ansvar för landets öde. Etiopiens annektering står inte i överensstämmelse med FN:s intentioner. Situationen kan i viss mån jämföras med Sydafrikas annektering av Namibia.

Sverige måste aktualisera Eritreafrågan i FN för att förmå världssamfundet att aktivt medverka till en fredlig lösning av konflikten. Eritreas folk bör självt få avgöra sin framtid. Det kan endast ske genom en internationellt övervakad folkomröstning i FN:s regi.

Västsahara

Västsahara är ytterligare ett av de länder som ännu inte uppnått självständighet. Befrielseörelsen Polisario kämpar mot marockanska invasionstrupper för oberoende och självbestämmande. En stor del av befolkningen har tvingats till ett liv i flyktingläger. Kriget mot Marocko har pågått i över 12 år.

FN har nyligen tagit initiativ till överläggningar mellan Polisario och den marockanska regeringen. Sverige bör ge allt stöd till en fredlig lösning av Västsaharas framtid, där möjlighet ges för folkomröstning om självbestämmande.

Demokratisk utveckling

Sverige har tillsammans med de nordiska länderna en lång tradition av demokrati. Vi har både rätten och skyldigheten att föra vidare demokratis idé och praktiska utformning. Samtidigt måste vi komma ihåg att den ekonomiska och sociala situationen i många u-länder gör det svårt att förverkliga en demokrati i västerländsk mening. Grundläggande är att mänskliga rättigheter efterlevs, att det finns ett folkligt inflytande i beslutsprocessen och att kritik kan framföras utan risk för övergrepp. Sverige bör aktualisera skyddet av de mänskliga fri- och rättigheterna såväl vid bilaterala och multilaterala kontakter som gentemot länder som är mottagare av svenskt bistånd.

FN-universitet

En övervägande andel av brotten mot de mänskliga rättigheterna sker i länder med diktaturregimer. Under senare år har vi kunnat se en demokratisk utveckling i bl.a. flera latinamerikanska länder. Centerpartiet anser att Sverige tillsammans med de andra nordiska länderna bör ta initiativ till ett FN-universitet för demokrati och mänskliga rättigheter. Syftet med universitetet skulle vara att sprida kunskap om hur de demokratiska orga-

nen kan byggas upp, hur fria val kan genomföras och hur skyddet för mänskliga rättigheter stärks m.m. Ett sådant universitet skulle kunna ge ett aktivt bidrag till arbetet med att återupprätta demokratin i länder som varit diktaturer, och ge stöd till demokratiska rörelser i diktaturländer.

Mot. 1988/89
U505

Dödsstraff

Vi får ständigt påminnelser om att avrättningar förekommer runt om i världen. Under förra året avrättades enligt Amnesty International 769 fångar i 39 länder och 185 dömdes till döden i 62 länder. Det verkliga antalet avrättade och dödsdömda är antagligen många gånger större. Vid utgången av 1986 hade 32 stater helt avskaffat dödsstraffet. 18 stater hade det kvar enbart för särskilda brott, såsom krigsförbrytelser. Sverige måste aktivt driva kravet på dödsstraffets avskaffande och ta nya initiativ i FN.

I Europa finns fortfarande länder som inte har avskaffat dödsstraffet. Sverige måste som ett första steg verka för att Europa blir en världsdel fri från dödsstraff.

Tortyr

I vissa länder används tortyr systematiskt och i stor skala. Detta är en grov kränkning av den personliga integriteten och orsakar fruktansvärt lidande. Sverige har initierat den konvention mot tortyr som finns sedan 1984 och den är ett viktigt vapen i kampen mot tortyren. Sverige måste påtala i Europarådet den användning av tortyr som förekommer i Turkiet.

De nordiska länderna har tillsammans medverkat till att en särskild FN-fond till hjälp för tortyroffer inrättas. Pengarna används till att understödja institutioner som arbetar för att ge medicinsk och annan hjälp och till projekt i länder där tortyr förekommer. I Sverige finns viss sådan verksamhet, men behovet av platser är större än den hjälp som i dag kan ges. Det är viktigt att Sverige fortsätter att ge omfattande stöd till fonden.

Ett av Sveriges biståndspolitiska mål är att verka för utveckling som leder till demokratisering och ökade personliga fri- och rättigheter för alla grupper. Att fästa stor vikt vid demokratimålet har en särskild betydelse. Få u-länder är demokratier i vår mening. Medborgerliga och politiska rättigheter undertrycks i flera av våra biståndsländer. Bara en minoritet av invånarna i u-länderna har t.ex. rätt att rösta i politiska val. Centern har i sin biståndsmotion föreslagit särskilda insatser för stöd till demokratisk utveckling.

Sverige måste stödja åtgärder som syftar till undersökningar av de faktiska förhållandena i varje enskilt land. Amnesty International har genom sitt arbete spridit kännedom om var förtryck sker. En FN-kommissarie för de mänskliga rättigheterna skulle kunna göra värdefulla insatser för att bevaka att rättigheterna efterlevs.

Förbud mot plastkulor

I såväl Nordirland som på Västbanken och Gaza används plastammunition för att bl.a. skingra demonstrationer. Det har hitintills inte ansetts nödvändigt att införa folkrättsligt bindande förbud mot s.k. kravallvapen för att möta inre oroligheter. När det gäller användning av dessa plastkulor, som kan vara dödande eller förorsaka allvarliga skador, är det svårt att acceptera att detta är en exklusiv nationell angelägenhet. Vi anser att den svenska regeringen bör verka för ett förbud mot sådan plastammunition, såväl för civil som militär användning.

Barn i krig

Barn drabbas hårt i konfliktsituationer. Deras föräldrar dödas, barnen rycks upp från sin miljö, från hem och familj. I vissa länder, t.ex. Iran, tas barn dessutom ut till "soldater". Våld riktas i allt större utsträckning direkt mot barnen genom tortyr, dödsskjutningar och kidnappningar. Barn ska nu få ett särskilt skydd genom den s.k. konventionen om barns rättigheter.

Centerpartiet har i sin nedrustningsmotion föreslagit ett program för skydd av civilbefolkningen och inte minst barnen i krig.

Barnarbete

Enligt ILO (FN:s organ för arbetsmarknadsfrågor) finns det ca 52 miljoner barnarbetare i världen i dag. Samtidigt medger man att det är en mycket försiktig uppskattning. Andra bedömare påstår att de är ännu fler och hävdar att det snarare finns cirka 200 miljoner hårt exploaterade barnarbetare.

Barnarbetare blir skadade för livet, inte bara socialt utan också fysiskt och psykiskt. Barn exponeras för lösningsmedel och gifter, får lättare cancer och hjärnskador än vuxna människor. Ensidiga rörelser sliter fortare ut en barnkropp. Barn som arbetar i dålig belysning blir fortare synskadade än vuxna. Barns öron är känsligare för buller än vuxnas. Barn vet inte att deras arbete på lång sikt utgör ett allvarligt hot mot deras framtid.

Den avgörande orsaken till barnarbete är fattigdom. Barnarbetet upphör när fattigdomen övervinns i alla kulturer. Barnarbetet utgör emellertid i sig självt ett avsevärt hinder för att fattigdomen ska kunna utrotas. Exploateringen av barnen hejdar utvecklingen i många u-länder och konserverar rådande förhållanden. De arbetande barnen berövas inte bara sin barndom, de förlorar också sin hälsa och framtid. Sverige måste åter aktualisera åtgärder för att förhindra barnarbete. Barnen utnyttjas också som prostituerade. För att komma till rätta med dessa förhållanden, är både biståndsinsatser och krav på ländernas regeringar nödvändiga.

Av jordens befolkning är nära hälften barn under 15 år. I utvecklingsländerna dör 80 000 av dessa barn varje dag.

80 000 barn, det är ett helt Gävle om dagen. 90 procent av de dödsfallen hade kunnat förhindras med enkla metoder. Med rent vatten, bättre hygien, bra mat, tak över huvudet och kläder på kroppen. Saker som bara skulle kosta en bråkdel av världens årliga rustningskostnader.

I industriländerna är det också många barn som far illa. Sprit- och drogmisshandel är för många barn i den rika världen en tragisk verklighet.

Regeringen anslår i budgetpropositionen medel till Raoul Wallenberg – institutet i Lund som särskilt engagerat sig i flyktingfrågor. Vi anser att det behövs fördjupad debatt om barns rättigheter och samband mellan rättigheter, utveckling och uppväxtvillkor i i- och u-länder.

Vi föreslår därför att ett nordiskt institut för barns rättigheter, utveckling och miljö inrättas. Institutet bör ha en fristående ställning. Institutet ska kunna fungera som ett fakta och dokumentationscentrum men också som ett forum för samtal över gränserna genom seminarier och kursverksamhet. Vi tror att det skulle kunna fungera både som en kunskapsbank och en pådrivare i frågor som rör barns rättigheter och efterlevnaden av dessa. Ett nordiskt institut skulle markera den vikt som de nordiska länderna ger dessa frågor.

Stöd till handikappade

De handikappade i tredje världen är en särskilt utsatt grupp. Tillsammans handlar det om ca 300 miljoner människor. Troligtvis är omkring hälften barn. Funktionsnedsättningar och handikapp slår särskilt hårt mot människor i u-länder, vars knappa resurser måste koncentreras till att ge invånarna en minimal levnadsstandard. Vissa fattiga länder glömmer eller gömmer de handikappade. Mer motiverade är regeringar som nyss varit i krig och har många krigsinvalida. Sverige måste verka för att FN:s strategi för handikappade ges hög prioritet.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om folkrättens ställning,
2. att riksdagen begär att regeringen påskyndar utredningsarbetet om tjänstehandel med Sydafrika m.m., i enlighet med motionen,
3. att riksdagen begär att regeringen vidtar åtgärder för att förhindra införsel av ommärkt frukt, i enlighet med motionen,
4. att riksdagen begär att regeringen påtalar brott mot de mänskliga rättigheterna i Rumänien,
5. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kurdernas situation,

6. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sovjetiskt krigsskadestånd till Afghanistan,

7. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om situationen för de oliktankande i Sovjetunionen,

8. att riksdagen begär att regeringen i FN tar initiativ till en internationellt övervakad folkomröstning i Eritrea, i enlighet med motionen,

9. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Västsahara,

10. att riksdagen begär att regeringen verkar för ett nordiskt FN-universitet för demokrati och mänskliga rättigheter,

11. att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts om förnyade initiativ till internationella överenskommelser om avskaffande av dödsstraff,

12. att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts om inrättande av en särskild kommissarie för mänskliga rättigheter,

13. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till förbud mot plastkolor,

14. att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts om förstärkt skydd av barns rättigheter,

15. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till ett nordiskt institut för barns rättigheter,

16. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till handikappade.

Stockholm den 20 januari 1989

Olof Johansson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Gunnar Björk (c)

Pär Granstedt (c)

Karin Israelsson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Karin Söder (c)

Gunilla André (c)

Börje Hörnlund (c)

Agne Hansson (c)

Larz Johansson (c)